

Om den 72. internasjonale arbeidskonferanse i Genève 1986.

Vedlegg 2

Översettelse

**KONVENSJON NR. 162 OM SIKKERHET
VED BRUK AV ASBEST**

Den internasjonale arbeidsorganisasjons generalkonferanse, som av Styret for Det internasjonale arbeidsbyrå er blitt sammenkalt i Genève, og som har trådt sammen til sin 72. sesjon den 4. juni 1986, og som merker seg de internasjonale konvensjoner og rekommandasjoner på området, spesielt Konvensjon nr. 139 og rekommandasjon nr. 147 om kontroll og forebygging av yrkesrisiko som skyldes kreftframbringende stoffer av 1974, konvensjon nr. 148 og rekommandasjon nr. 156 om vern for arbeidstakere mot yrkesrisiko i arbeidsmiljøet som skyldes luftforurensning, støy og vibrasjon av 1977, konvensjon nr. 155 og rekommandasjon nr. 164 om sikkerhet og helse og arbeidsmiljøet av 1981, konvensjon nr. 161 og rekommandasjon nr. 171 om bedriftshelsetjeneste, av 1985, listen over yrkessykdommer, slik denne ble revidert i 1980, vedlagt konvensjon nr. 121 om yrkesskadetrygd av 1964 såvel som *mønsterforskrift om sikkerhet i bruk av asbest*, utgitt av Det internasjonale arbeidsbyrå i 1984, som fastsetter prinsippene for en nasjonal politikk og handling på nasjonalt plan, og som har besluttet å vedta visse framlegg vedrørende sikkerhet ved bruk av asbest, punkt 4 på konferansens dagsorden, og som har bestemt at disse framlegg skal gis i form av en internasjonal konvensjon, vedtar idag den 24. juni 1986 følgende konvensjon som kan kalles konvensjonen om sikkerhet ved bruk av asbest, 1986 (the Asbestos Convention, 1986):

Del I. Omfang og definisjoner

Artikkel 1

1. Denne konvensjon gjelder all virksomhet som medfører at arbeidstakere utsettes for asbest under sitt arbeid.

2. Et medlem som ratifiserer denne konvensjon kan, etter samråd med de mest representative av de berørte arbeidsgiver- og arbeidstakerorganisasjoner, og på grunnlag av en vurdering av helsefarene som foreligger og av sikkerhetstiltakene som er truffet, utelukke bestemte næringsgrener og bestemte foretak fra gjennomføringen av visse bestemmelser i Konvensjonen når en har forvissnet seg om at gjennomføringen av disse overfor vedkommende næringsgrener eller foretak er unødvendig.

3. Ansvarlig myndighet skal, når den beslutter å utelukke bestemte næringsgrener eller bestemte foretak, ta i betraktning eksponeringens hyppighet, varighet og nivå samt arbeidets art og forholdene på arbeidsplassen.

Artikkel 2.

Etter denne konvensjonen –

- (a) betyr ordet «asbest» den fibrøse form av silikatmineraler som tilhører bergartsdannende mineraler i serpentinegruppen, dvs. krysotil (hvit asbest), og i amfibolgruppen, dvs. aktinolit, amositt, (brun asbest, kummingtonitt-gruneritt), anthofyllitt, krokidolit

- (blå asbest), tremolitt, og enhver blanding som inneholder en eller flere av disse,
- (b) betyr uttrykket «asbeststøv» luftbårne asbestpartikler eller lignende, postensielt luftbårne asbestpartikler i arbeidsmiljøet,
- (c) betyr uttrykket «luftbåret asbeststøv», i målingsøyemed, støvpartikler som måles ved gravimetrisk vurdering eller tilsvarende metode,
- (d) betyr ordet «respirable asbestfibre», asbestfibre med en diameter på mindre enn 3 μm og hvor forholdet lengde/diameter er større enn 3:1. Kun fibre som er lengre enn 5 μm skal tas i betraktning i målingsøyemed.
- (e) betyr uttrykket «asbesteksponering» eksponering i arbeidet for luftbårne respirable asbestfibre eller asbeststøv enten det stammer fra asbest eller fra mineraler, materialer eller produkter som inneholder asbest,
- (f) ordet «arbeidstakere», inkluderer medlemmer av produksjonskooperativer,
- (g) betyr uttrykket «arbeidstakernes representanter», arbeidstakernes representanter som er anerkjent som sådan i nasjonal lov og praksis, i samsvar med Konvensjon nr. 135 om vern for arbeidstakerrepresentantene i bedriftene og deres muligheter for å utføre sin virksomhet, 1971.

Del II. Allmenne prinsipper

Artikkel 3

1. Nasjonale lover eller forskrifter skal fastsette de tiltak som skal treffes for å forebygge og kontrollere, og for å verne arbeidstakere mot, helsefarer som skyldes asbesteksponering i yrket.

2. Nasjonale lover og forskrifter som utarbeides i samsvar med punkt 1 i denne artikkel skal med visse mellomrom gjennomgå i lys av tekniske fremskritt og av utviklingen på det vitenskapelige området.

3. Ansvarlig myndighet kan tillate midlertidige unntak fra tiltak som er fastsatt i samsvar med punkt 1 i denne artikkel, under betingelser og innen tidsfrister som bestemmes etter samråd med de mest representative av de berørte arbeidsgiver- og arbeidstakerorganisasjoner.

4. Når den innvilger unntak i samsvar med punkt 3 i denne artikkel, skal ansvarlig myndighet sørge for at de nødvendige forholdsregler blir satt i verk for å verne arbeidstakernes helse.

Artikkel 4

Ansvarlig myndighet skal rådføre seg med de mest representative av de berørte arbeidsgiver- og arbeidstakerorganisasjoner om de tiltak som skal treffes for å iverksette reglene i denne konvensjon.

Artikkel 5

1. Håndhevelse av lover og forskrifter som vedtas i samsvar med artikkel 3 i denne konvensjon, skal sikres ved et fullgodt og hensiktsmessig inspeksjonssystem.

2. Nasjonale lover og forskrifter skal fastsette tiltak, herunder passende straffemidler, for å sikre effektiv håndhevelse og overholdelse av reglene i denne konvensjon.

Artikkel 6

1. Arbeidsgiverne skal gjøres ansvarlige for overholdelse av de fastsatte tiltak.

2. Hver gang to eller flere arbeidsgivere påtar seg oppdrag samtidig på samme arbeidsplass, skal de samarbeide for å overholde de fastsatte bestemmelser, uten at dette minsker det ansvar som hver arbeidsgiver har for helsen og sikkerheten til arbeidstakerne i hans tjeneste. Ansvarlig myndighet skal fastsette generelle regler for slikt samarbeid, når det er nødvendig.

3. Arbeidsgiverne skal, i samsvar med bedriftenes verne- og helse-tjenester og etter samråd med de berørte arbeidstakerrepresentanter, utarbeide regler som skal følges i nødssituasjoner.

Artikkel 7

Arbeidstakere skal pålegges, innnefor grensene for deres ansvarsområde, å rette seg etter fastsatte bestemmelser for sikkerhet og hygiene når det gjelder forebygging av og kontroll med, og vern mot, helsefarer som skyldes asbesteksponering i arbeidet.

Artikkel 8

Arbeidsgiverne og arbeidstakere eller deres representanter skal samarbeide så nært som mulig på alle plan i foretaket om å gjennomføre de tiltak som er fastsatt i samsvar med denne konvensjon.

Del III. Verne- og forebyggende tiltak*Artikkel 9*

De nasjonale lover eller forskrifter som vedtas i samsvar med artikkel 3 i denne konvensjon skal fastsette at asbesteksponering skal forebygges eller kontrolleres ved ett eller flere av følgende tiltak:

- (a) å sørge for at arbeid hvor asbesteksponering kan forekomme, blir undergitt forskrifter som fastsetter fullgode tekniske kontrolltiltak og arbeidsrutiner, herunder yrkeshygieniske tiltak.
- (b) å fastsette særlige regler og framgangsmåter, herunder autorisasjon, for bruk av asbest eller av visse typer asbest eller produkter som inneholder asbest eller for visse arbeidsprosesser.

Artikkel 10.

Der det er nødvendig for å verne arbeidstakernes helse, og teknisk gjennomførlig, skal nasjonale lover eller forskrifter fastsette ett eller flere av følgende tiltak –

- (a) erstatning, når det er mulig, av asbest eller av visse typer asbest eller produkter som inneholder asbest med andre materialer eller produkter eller bruk av alternativ teknologi, vitenskapelig vurdert av ansvarlig myndighet som ufarlig eller mindre farlig,
- (b) totalt eller delvis forbud mot bruk av asbest eller av visse typer asbest eller produkter som inneholder asbest i visse arbeidsprosesser.

Artikkel 11

1. Bruk av krokidolitt og av produkter som inneholder dette fiber skal være forbudt.

2. Ansvarlig myndighet skal, etter samråd med de mest representative av de berørte arbeidsgiver- og arbeidstakerorganisasjoner, gis fullmakt til å innvilge unntak fra forbudet i punkt 1 i denne artikkel når erstatning ikke kan gjennomføres på en rimelig måte, forutsatt at det treffes tiltak for å sikre at arbeidstakernes helse ikke blir satt i fare.

Artikkel 12

1. Sprøyting med alle typer asbest skal være forbudt.
2. Ansvarlig myndighet skal, etter samråd med de mest representative av de berørte arbeidsgiver- og arbeidstakerorganisasjoner, gis fullmakt til å innvilge unntak fra forbudet i punkt 1 i denne artikkel når alternative metoder ikke er rimelige og praktisk gjennomførlige, forutsatt at det treffes tiltak for å sikre at arbeidstakernes helse ikke blir satt i fare.

Artikkel 13

Nasjonale lover og forskrifter skal fastsette at arbeidsgivere skal underrette ansvarlig myndighet, på en måte og i det omfang denne fastsetter, om visse typer av arbeid som medfører asbest-eksponering.

Artikkel 14

Produsenter og leverandører av asbest og produsenter og leverandører av produkter som inneholder asbest skal gjøres ansvarlige for tilfredsstillende merking av emballasjen og, hvor det er hensiktsmessig, av produktet, på et språk og en måte som et lett forståelig for berørte arbeidstakere og brukere, slik det er fastsatt av ansvarlig myndighet.

Artikkel 15

1. Ansvarlig myndighet skal til vurdering av arbeidsmiljøet, fastsette grenser for asbest-eksponering av arbeidstakere eller andre eksponeringskriterier.
2. Eksponeringsgrensen eller andre eksponeringskriterier skal fastsettes og med visse mellomrom gjennomgås og oppdateres i lys av teknologiske fremskritt og utviklingen på det teknologiske og vitenskapelige området.
3. På alle arbeidsplasser hvor arbeidstakere blir asbest-eksponert skal arbeidsgiveren treffe alle nødvendige tiltak for å forebygge eller kontrollere frigjøring av asbeststøv i luften, sikre overholdelse av eksponeringsgrenser eller andre eksponeringskriterier samt å redusere eksponeringen til et nivå så lavt som praktisk mulig.
4. Når tiltakene som er truffet i samsvar med punkt 3 i denne artikkel, ikke bringer asbest-eksponering innenfor eksponeringsgrensene eller ikke er i samsvar med de andre eksponeringskriterier som er spesifisert i samsvar med punkt 1 i denne artikkel, skal arbeidsgiveren etter behov fremskaffe, holde ved like og, om nødvendig, erstatte, uten omkostninger for arbeidstakerne, fullgodt beskyttende åndedrettsutstyr og spesielle verneklær. Utstyr til åndedrettsbeskyttelse skal være i overensstemmelse med normer som er fastsatt av ansvarlig myndighet, og kun brukes som et tilleggs-, midlertidig-, nøds- eller eksepsjonelt tiltak og ikke som et alternativ til teknisk kontroll.

Artikkel 16

Enhver arbeidsgiver skal gjøres ansvarlig for etablering og gjennomføring av praktiske tiltak for å forebygge og kontrollere asbesteksponeringen av arbeidstakerne i vedkommendes tjeneste og for å verne dem mot farene som skyldes asbest.

Artikkel 17

1. Nedrivning av anlegg eller konstruksjoner som inneholder isolasjonsmaterialer av lettsmuldrende asbest, og fjerning av asbest fra bygninger eller konstruksjoner med potensielt luftbåren asbest, skal kun foretas av arbeidsgivere eller entreprenører anerkjent av ansvarlig myndighet som kvalifisert til å utføre slikt arbeid i samsvar med reglene i denne konvensjon og som har fått fullmakt til å foreta slikt arbeid.

2. Arbeidsgiveren eller entreprenøren skal, før nedrivningen tar til, pålegges å utarbeide en arbeidsplan som spesifiserer de tiltak som skal treffes, herunder tiltak for å:

- (a) fremskaffe alt nødvendig vern for arbeidstakerne,
- (b) begrense frigjøring av asbest i luften, og
- (c) sørge for fjerning av avfall som inneholder asbest i samsvar med artikkel 19 i denne konvensjon.

3. Arbeidstakerne eller deres representanter skal rådspørres når det gjelder arbeidsplanen som det er vist til i punkt 2 i denne artikkel.

Artikkel 18

1. Der hvor arbeidstakernes personlige klær kan bli forurenset av asbeststøv, skal arbeidsgiveren, i samsvar med nasjonale lover eller forskrifter og i samråd med arbeidstakernes representanter, skaffe til veie hensiktsmessige arbeidsklær som ikke skal brukes utenfor arbeidsplassen.

2. Håndtering og rengjøring av brukte arbeidsklær og spesielle verneklær skal utføres under kontrollerte forhold, i samsvar med ansvarlig myndighets krav, for å hindre frigjøring av asbeststøv.

3. Nasjonale lover eller forskrifter skal sette forbud mot å ta med seg hjem arbeidsklær og spesielle verneklær og personlig verneutstyr.

4. Arbeidsgiveren skal være ansvarlig for rengjøring, vedlikehold og oppbevaring av arbeidsklær, spesielle verneklær og personlig verneutstyr.

5. Arbeidsgiveren skal, på en hensiktsmessig måte, stille vaske-, bade- eller dusjmuligheter til disposisjon på arbeidsplassen for arbeidstakere som er asbest-eksponert.

Artikkel 19

1. I samsvar med nasjonal lov og praksis skal arbeidsgivere fjerne avfall som inneholder asbest på en måte som ikke medfører risiko hverken for helsen til berørte arbeidstakere, herunder de som håndterer asbestavfall, eller for befolkningen i nærheten av foretaket.

2. Hensiktsmessige tiltak skal treffes av ansvarlig myndighet og av arbeidsgivere for å forebygge at det generelle miljø blir forurenset av asbeststøv som er sluppet ut fra arbeidsplassen.

Del IV. Overvåking av arbeidsmiljøet og arbeidstakernes helse*Artikkel 20*

1. Der det er nødvendig for å verne arbeidstakernes helse, skal arbeidsgiveren måle konsentrasjonene av luftbåret asbeststøv på arbeidsplassene, og overvåke arbeidstakernes asbest-eksponering med visse mellomrom og ved å bruke metoder som er spesifisert av ansvarlig myndighet.
2. Journalene fra overvåkingen av arbeidsmiljøet og av arbeidstakernes asbest-eksponering skal oppbevares i en periode som fastsettes av ansvarlig myndighet.
3. Berørte arbeidstakere, deres representanter og arbeidstilsynet skal ha tilgang til disse journalene.
4. Arbeidstakerne eller deres representanter skal ha rett til å be om overvåking av arbeidsmiljøet og til å innanke resultatene av overvåkingen for ansvarlig myndighet.

Artikkel 21

1. Arbeidstakere som blir eller har blitt asbest-eksponert skal, i samsvar med nasjonal lov og praksis, ha rett til de medisinske undersøkelser som er nødvendige for å føre tilsyn med deres helse med hensyn på risikoen i arbeidet, og for å diagnostisere yrkessykdommer som skyldes asbest-eksponering.
2. Overvåking av arbeidstakernes helse i forbindelse med bruk av asbest skal ikke resultere i at de taper fortjeneste. Den skal være uten omkostninger og skal, så langt råd er, finne sted i arbeidstiden.
3. Arbeidstakerne skal på en fullgod og hensiktsmessig måte gis underretning om resultatene av deres medisinske undersøkelser og de skal få individuelt råd angående deres helse med hensyn til deres arbeid.
4. Hvis videre sysselsetting i arbeid som medfører asbest-eksponering frarådes av medisinske grunner, skal det, i overensstemmelse med nasjonale forhold og praksis, gjøres enhver anstrengelse for å sette vedkommende arbeidstakere i stand til å opprettholde sine inntekter på annen måte.
5. Ansvarlig myndighet skal utvikle et system for innmelding av yrkessykdommer som skyldes asbest.

Del V. Informasjon og opplæring*Artikkel 22*

1. Ansvarlig myndighet skal, i samråd og samarbeid med de mest representative av de berørte arbeidsgiver- og arbeidstakerorganisasjoner, treffe nødvendige tiltak for å fremme spredning av informasjon og opplæring av alle berørte personer hva angår helsefarer som skyldes asbest-eksponering og metoder for forebygging og kontroll.
2. Ansvarlig myndighet skal sørge for at arbeidsgivere har fastlagt skriftlige retningslinjer og framgangsmåter for tiltak vedrørende opplæring og periodevis trening av arbeidstakere i farene ved asbest og metoder for forebygging og kontroll.
3. Arbeidsgiveren skal sørge for at alle arbeidstakere som eksponeres eller som kan antas bli asbest-eksponert får opplysning om helsefarene som er forbundet emd deres arbeid, opplæring i forebyggende tiltak og riktig arbeidsrutiner, og vedvarende opplæring på disse områder.

Del VI. Sluttregler*Artikkel 23*

De formelle ratifikasjoner som denne konvensjon skal oversendes Generaldirektøren for Det internasjonale arbeidsbyrå til registrering.

Artikkel 24

1. Denne konvensjon skal være bindende bare for de medlemsstater i Den internasjonale arbeidsorganisasjonen som har fått registrert sine ratifikasjoner hos Generaldirektøren.

2. Den skal tre i kraft 12 måneder etter den dag da to medlemsstaters ratifikasjoner er blitt registrert hos Generaldirektøren.

3. Deretter skal denne konvensjonen tre i kraft for enhver medlemsstat 12 måneder etter den dag da dens ratifikasjon er blitt registrert.

Artikkel 25

1. En medlemsstat som har ratifisert denne konvensjon kan når 10 år er gått fra den dag da konvensjonen trådte i kraft oppsi den ved å sende melding om dette til Generaldirektøren for Det internasjonale arbeidsbyrå til registrering. Slik oppsiing trer ikke i kraft før et år etter at den er blitt registrert.

2. Enhver medlemsstat som har ratifisert denne konvensjon, og som ikke innen et år etter utgangen av den 10-årsperiode som er nevnt i foregående punkt, gjør bruk av den oppsiingsrett som er fastsatt i denne artikkel, er bundet for ytterligere 10 år, og kan deretter oppsi denne konvensjon ved utgangen av hver 10-årsperiode på de vilkår som er fastsatt i denne artikkel.

Artikkel 26

1. Generaldirektøren for Det internasjonale arbeidsbyrå skal underrette alle medlemstater av Den internasjonale arbeidsorganisasjon om registreringen av alle ratifikasjoner og oppsiinger som er sendt ham av Organisasjonens medlemsstater.

2. Når Generaldirektøren underretter medlemsstatene i Organisasjonen om registreringen av den annen ratifikasjon som er sendt ham, skal han henlede medlemsstatenes oppmerksomhet på den dag da konvensjonen vil tre i kraft.

Artikkel 27

Generaldirektøren for Det internasjonale arbeidsbyrå skal sende Generalsekretæren for De forente nasjoner fullstendige opplysninger om alle ratifikasjoner og oppsiinger som registreres av ham etter reglene i de foregående artikler, for at de kan bli registrert i samsvar med artikkel 102 i De forente nasjoners pakt.

Artikkel 28

Styret for Det internasjonale arbeidsbyrå skal når det finner det nødvendig, legge fram for Arbeidskonferansen en melding om hvor-

dan denne konvensjonen har virket og undersøke om det er ønskelig å sette på Konferansens dagsorden spørsmålet om hel eller delvis revisjon av konvensjonen.

Artikkel 29

1. Dersom Konferansen vedtar en ny konvensjon som endrer denne konvensjon helt eller delvis, og intet annet er bestemt i den nye konvensjon, skal —

- (a) en medlemsstats ratifikasjon av den nye reviderende konvensjon ipso jure innebære en øyeblikkelig oppsiing av denne konvensjon uten omsyn til reglene i artikkel 25 ovenfor, forutsatt at den nye reviderende konvensjon er trådt i kraft.
- (b) denne konvensjon ikke lenger kunne ratifiseres av medlemsstatene fra den dag da den nye reviderende konvensjon trer i kraft.

2. Denne konvensjon skal i alle tilfelle vedbli å være i kraft i sin nåværende form og med sitt nåværende innhold for de medlemsstater som har ratifisert den, men som ikke har ratifisert den reviderende konvensjon.

Artikkel 30

De engelske og franske versjoner av denne konvensjons tekst har samme gyldighet.

Oversettelse

REKOMMANDASJON NR. 172 OM SIKKERHET VED BRUK AV ASBEST

Den internasjonale arbeidsorganisasjons generalkonferanse, som av Styret for Det internasjonale arbeidsbyrå er blitt sammenkalt i Genève, og som har trådt sammen til sin 72. sesjon den 4. juni 1986, og som merker seg de internasjonale konvensjoner og rekommandasjoner på området, spesielt Konvensjon nr. 139 og rekommandasjon nr. 147 om kontroll og forebygging av yrkesrisiko som skyldes kreftframkallende stoffer av 1974, konvensjon nr. 148 og rekommandasjon nr. 156 om vern for arbeidstakere mot yrkesrisiko i arbeidsmiljøet som skyldes luftforurensning, støy og vibrasjon av 1977, konvensjon nr. 155 og rekommandasjon nr. 164 om sikkerhet og helse og arbeidsmiljøet av 1981, konvensjon nr. 161 og rekommandasjon nr. 171 om bedriftshelsetjeneste av 1985, listen over yrkessykdommer slik denne ble revidert i 1980, vedlagt konvensjon nr. 121 om yrkesskadetrygd av 1964 såvel som *mønsterforskrifter om sikkerhet i bruk av asbest*, utgitt av Det internasjonale arbeidsbyrå i 1984, som fastsetter prinsippene for en nasjonal politikk og handling på nasjonalt plan, og som har besluttet å vedta visse fremlegg vedrørende sikkerhet ved bruk av asbest, punkt 4 på konferansens dagsorden, og som har bestemt at disse fremlegg skal gis i form av en rekommandasjon som supplerer konvensjonen om sikkerhet ved bruk av asbest, 1986, vedtar idag den 24. juni 1986 følgende rekommandasjon som kan kalles rekommandasjonen om sikkerhet ved bruk av asbest, 1986 (the Asbestos Recommendation, 1986):

I. Omfang og definisjoner

1. (1) Bestemmelsene i konvensjonen om sikkerhet ved bruk av asbest, 1986, og i denne rekommandasjon bør gjelde for all virksomhet som medfører en fare for asbest-eksponering av arbeidstakere i arbeidet.

(2) Det bør treffes tiltak i samsvar med nasjonal lov og praksis for å gi selvstendige næringsdrivende et vern tilsvarende det som er forutsatt i konvensjonen om sikkerhet ved bruk av asbest 1986, og i denne rekommandasjon.

(3) Sysselsetting av ungdom under 18 år i virksomhet som medfører en fare for yrkeseksponering for asbest bør få særlig oppmerksomhet, slik det kreves av ansvarlig myndighet.

2. Virksomhet som medfører en fare for yrkeseksponering for asbest bør særlig omfatte –

- (a) bryting og knusing av mineraler som inneholder asbest,
- (b) produksjon av materialer og produkter som inneholder asbest,
- (c) bruk eller anvendelse av produkter som inneholder asbest,
- (d) riving, reparasjoner eller vedlikehold av produkter som inneholder asbest,
- (e) nedriving eller reparasjon av anlegg eller konstruksjon som inneholder asbest,
- (f) transport, lagring og håndtering av asbest eller materialer som inneholder asbest,
- (g) annen virksomhet som medfører en fare for eksponering for luftbåret asbeststøv.

3. Etter denne rekommandasjon —

- (a) betyr ordet «asbest» den fibrøse form av silikatmineraler som tilhører bergartsdannende mineraler i serpentinegruppen, dvs. kryso-til (hvit asbest), og i amfibolgruppen, dvs. aktinolit, amositt (brun asbest, kummingtonitt-gruneritt), anthofyllitt, krokidolitt, (blå asbest), tremolitt, og alle blandinger som inneholder en eller flere av disse,
- (b) betyr uttrykket «asbeststøv» luftbårne asbestpartikler eller liggende, potensielt luftbårne asbestpartikler i arbeidsmiljøet,
- (c) betyr uttrykket «luftbåret asbeststøv», i målingsøyemed støvpartikler målt ved gravimetrisk vurdering eller annen tilsvarende metode,
- (d) betyr uttrykket «respirable asbestfibre» asbestfibre med en diameter på mindre enn 3 μm , og hvor forholdet lengde/diameter er større enn 3:1. Kun fibre som er lengre enn 5 μm bør tas i betraktning i målingsøyemed.
- (e) betyr uttrykket «asbesteksponering» eksponering i arbeidet, for luftbårne respirable asbestfibre eller asbeststøv, enten det stammer fra asbest eller fra mineraler, materialer eller produkter som inneholder asbest,
- (f) ordet «arbeidstakere» inkluderer medlemmene av produksjonskooperativer,
- (g) betyr uttrykket «arbeidstakeres representanter» arbeidstakernes representanter som er anerkjente som sådanne i nasjonal lov eller praksis, i samsvar med konvensjon nr. 135 om vern for arbeidstakerrepresentanter i bedriftene og deres muligheter for å utføre sin virksomhet, 1971.

II. Allmenne prinsipper

4. Tiltakene som fastsettes etter artikkel 3 i konvensjonen om sikkerhet ved bruk av asbest 1986, bør utformes slik at de omfatter alle former for risiko for yrkesmessig asbesteksponering i alle grener av økonomisk virksomhet, og bør utarbeides under hensyntagen til artikkel 1 og 2 i konvensjon nr. 139 om forebygging av og kontroll med yrkesrisiko som skyldes kreftfremkallende stoffer 1974.

5. Ansvarlig myndighet bør med visse mellomrom gjennomgå de fastsatte tiltak, samtidig som det tas hensyn til *Mønsterforskrifter for sikkerhet i bruk av asbest* utgitt av Det internasjonale arbeidsbyrå, og andre mønsterforskrifter eller veiledninger som måtte bli fastsatt av Det internasjonale arbeidsbyrå og til konklusjonene fra ekspertmøter som det måtte sammenkalle, samt opplysninger fra andre kompetente organer om asbest og erstatningsmaterialer.

6. Ansvarlig myndighet bør når det gjelder gjennomføringen av bestemmelsene i denne rekommandasjon, handle etter samråd med de mest representative arbeidsgiver- og arbeidstakerorganisasjoner.

7. (1) Arbeidsgiveren bør, i samråd og i samarbeid med de berørte arbeidstakere eller deres representanter og i lys av råd fra kompetente kilder, herunder bedriftshelsetjenesten, ta i bruk alle passende tiltak for å forebygge eller kontrollere asbest-eksponering.

(2) I samsvar med nasjonal lov og praksis kan rådgøring og samarbeid mellom en arbeidsgiver og arbeidstakerne i vedkommendes tjeneste eventuelt gjennomføres gjennom

- (a) arbeidstakernes verneombud
- (b) arbeidstakernes verne- og helsekomitéer eller felles verne- og helsekomitéer,
- (c) andre arbeidstakerrepresentanter

8. Arbeidstakere som er sysselsatt i arbeid med asbest eller produkter som inneholder asbest bør, innenfor grensene for deres ansvar, pålegges å overholde de fastsatte sikkerhets- og hygieneregler, herunder bruken av fullgodt verneutstyr.

9. (1) En arbeidstaker som har forflyttet seg fra en arbeidssituasjon, som han med rimelig grunn mener utgjør en alvorlig fare for hans liv eller helse bør

(a) varsle sin nærmeste overordnede,
 (b) vernes mot gjengjeldelses- eller disiplinære tiltak, i samsvar med nasjonale forhold og praksis

(2) Det bør ikke treffes noen tiltak til skade for en arbeidstaker fordi han/hun i god tro har klaget over det vedkommende betraktet som et brudd på lovfestede krav eller som en alvorlig mangel ved tiltak som arbeidsgiveren har truffet vedrørende yrkesmessig sikkerhet og helse og arbeidsmiljø.

III. Verne- og forebyggende tiltak

10. (1) Ansvarlig myndighet bør sørge for at asbest-eksponering blir forebygget eller kontrollert ved å foreskrive tekniske kontrolltiltak og arbeidsrutiner, herunder yrkeshygieniske tiltak, som gir arbeidstakerne maksimalt vern.

(2) Ansvarlig myndighet bør med visse mellomrom avgjøre, på grunnlag av eksponeringsnivået og omstendighetene og forholdene som råder i arbeidsmiljøet, og i lyset av vitenskapelige forskning og teknologisk fremskritt,

(a) hvilke typer asbest og asbest-produkter som bør være gjenstand for godkjenning, både når det gjelder anvendelse og arbeidsprosesser,
 (b) hvilke typer av asbest og asbest-produkter hvis bruk helt eller delvis bør forbyes, og likeså hvilke arbeidsprosesser hvori inngår bruk av asbest eller visse typer av asbest eller asbest-produkter, som bør forbyes,

(3) Forbud mot eller godkjenning av bruk av visse typer asbest eller produkter som inneholder asbest og erstatning av disse med andre stoffer, bør baseres på vitenskapelig vurdering av deres helsefare.

11. (1) Ansvarlig myndighet bør oppfordre til forskning i tekniske problemer og helse spørsmål vedrørende eksponering for asbest, erstatningsmaterialer og alternative teknologier.

(2) Ansvarlig myndighet bør oppfordre til forskning i og utvikling av produkter som inneholder asbest, andre erstatningsmaterialer eller alternative teknologier som er ufarlige eller mindre farlige, med sikte på å eliminere eller redusere risikoen for arbeidstakerne.

12. (1) Hvor det er nødvendig for å verne arbeidstakerne, bør vedkommende myndighet der det er mulig påby at asbest blir byttet ut med erstatningsmaterialer.

(2) Alle potensielle erstatningsmaterialer bør før de godkjennes for bruk i noen som helst prosess, vurderes grundig med henblikk på eventuelle helsemessige skadevirkninger. Dersom det anses for å være nødvendig, bør det føres kontinuerlig tilsyn med helsen til arbeidstakerne som er eksponert for slike materialer.

13. (1) Med sikte på effektiv håndheving av de nasjonale lover og forskrifter, bør ansvarlig myndighet fastsette hvilke opplysninger som skal gis i melding om arbeid med asbest som er forutsatt i artikkel 13 i konvensjonen som sikkerhet ved bruk av asbest, 1986.

(2) Disse opplysninger bør særlig omfatte følgende:

(a) typen og mengden av asbest som brukes,
 (b) virksomheten og prosessene som utføres,

- (c) produktene som lages,
- (d) antall arbeidstakere som blir eksponert og eksponeringens nivå og hyppighet,
- (e) forebyggende og vernemessige tiltak som settes i verk for å overholde nasjonale lover og forskrifter,
- (f) andre opplysninger som er nødvendig for å ivareta arbeidstakerens helse.

14. (1) Nedrivning av deler av anlegg eller konstruksjoner som inneholder lettsmuldrende isoleringsstoffer av asbest, og fjerning av asbest fra bygninger eller konstruksjoner med potensielt luftbåren asbest, bør være gjenstand for godkjenning som kun bør gis arbeidsgivere eller entreprenører anerkjent av ansvarlig myndighet som kvalifisert til å utføre slikt arbeid i samsvar med bestemmelsene i denne rekommandasjon.

(2) Arbeidsgiveren eller entreprenøren bør, før nedrivning eller fjerningsarbeid tar til, pålegges å utarbeide en arbeidsplan som spesifiserer de tiltak som skal treffes før arbeidet settes i gang, herunder –

- (a) å fremskaffe alt nødvendig vern for arbeidstakerne,
- (b) å begrense frigjøring av asbeststøv i luften,
- (c) å underrette arbeidstakere som kan bli berørt om muligheten for frigjøring av asbeststøv i luften, om allmenne prosedyrer og utstyr til bruk, og om forholdsregler som skal tas, og
- (d) å sørge for fjerning av avfall som inneholder asbest i samsvar med punkt 28 i denne rekommandasjon.

(3) Arbeidstakerne eller deres representanter bør rådspørres angående arbeidsplanen som det vises til i underpunkt (2) ovenfor.

15. (1) Hver arbeidsgiver bør, med medvirkning fra sine ansatte, fastsette og gjennomføre et program for forebygging av og kontroll med arbeidstakernes eksponering for asbest. Dette program bør gjennomgås med visse mellomrom og i lyset av endringer i arbeidsprosessen og maskineriet som brukes eller i teknikkene og metodene for forebygging og kontroll.

(2) Ansvarlig myndighet bør, i samsvar med nasjonal praksis, iverksette hjelpetiltak, særlig overfor mindre foretak der det kan være mangel på faglige kunnskaper og midler, med sikte på å utarbeide forebyggende programmer i de tilfeller der eksponering for asbest kan forekomme.

16. Tekniske verneinnretninger og hensiktsmessige arbeidsrutiner bør vedtas for å forebygge frigjøring av asbest i luften på arbeidsplassen. Selv der eksponeringsgrensene eller andre eksponeringskriterier overholdes, bør slike tiltak iverksettes slik at eksponeringen blir redusert til et nivå som er så lavt som rimelig og praktisk mulig.

17. De tiltak som treffes for å forebygge eller kontrollere eksponering, og for å unngå asbest-eksponering av arbeidstakere, bør særlig omfatte følgende:

- (a) asbest bør kun brukes når den risiko som er forbundet med den kan forebygges eller kontrolleres; i motsatt fall bør den erstattes, når det er teknisk mulig, med andre materialer eller ved bruk av alternative teknologier, som er vitenskapelig vurdert som ufarlige eller mindre farlige,
- (b) antall personer som settes til arbeid som medfører eksponering for asbest og varigheten av deres eksponering bør holdes på det minimum som er nødvendig for å utføre arbeidsoppgaver uten risiko,
- (c) det bør brukes maskiner, utstyr og arbeidsprosesser som eliminerer eller reduserer til et minimum dannelsen av asbeststøv, og særlig frigjøring av dette i arbeidsmiljøet og i miljøet forøvrig,
- (d) arbeidsplasser, der bruk av asbest kan føre til at asbeststøv frigjøres i luften, bør skilles fra det generelle arbeidsmiljø for å unngå eventuell eksponering av andre arbeidstakere for asbest,

(e) de virksomhetsområder som medfører eksponering for asbest bør avgrenses tydelig og avmerkes med varselskilt som forbyr adgang for uvedkommende,

(f) det bør registreres hvor det er benyttet asbest i bygningskonstruksjoner.

18. (1) Bruk av krokidolitt og produkter som inneholder denne type fiber bør forbys.

(2) Ansvarlig myndighet bør, etter samråd med de mest representative av de berørte arbeidsgiver- og arbeidstakerorganisasjoner, gis fullmakt til å tillate unntak fra forbud i punkt (1) ovenfor når erstatning ikke er rimelig og praktisk mulig, forutsatt at det tas skritt til å sikre at arbeidstakeres helse ikke blir satt i fare.

19. (1) Sprøyting med alle former for asbest bør forbys.

(2) Installering av isoleringsmaterialer av lettsmuldrende asbest bør forbys.

(3) Ansvarlig myndighet bør, etter samråd med de mest representative av de berørte arbeidsgiver- og arbeidstakerorganisasjoner, gis fullmakt til å tillate unntak fra forbudet i punkt (1) og (2) ovenfor når alternative metoder ikke er rimelige og praktisk gjennomførlige, forutsatt at det tas skritt for å sikre at arbeidstakeres helse ikke blir satt i fare.

20. (1) Produsenter og leverandører av asbest og produsenter og leverandører av produkter som inneholder asbest, bør gjøres ansvarlige for hensiktsmessig og fullgod merking av emballasjen eller produktet.

(2) Nasjonale lover eller forskrifter bør påby at merkelappen trykkes på det eller de språk som er alminnelig brukt i vedkommendes land og at den tilkjenner at emballasjen eller produktet inneholder asbest, at innånding av asbeststøv medfører en helserisiko, og at hensiktsmessige vernetiltak bør treffes.

(3) Nasjonale lover eller forskrifter bør kreve at produsenter og leverandører av asbest og produsenter og leverandører av produkter som inneholder asbest skal utarbeide og stille til rådighet et informasjonsark med fortegnelse over asbestinnhold, helsefarer og hensiktsmessige vernetiltak for materialet eller produktet.

21. Inspeksjonssystemet som er foreskrevet i artikkel 5 i konvensjon om sikkerhet ved bruk av asbest, 1986, bør baseres på bestemmelsene i Konvensjon nr. 81 om arbeidstilsyn i industri og handel av 1947. Inspeksjoner bør foretas av kvalifisert personale. Inspeksjonstjeneren bør kunne få fra arbeidsgiveren de opplysninger som er nevnt i punkt 13 ovenfor.

22. (1) Eksponeringsgrensene bør fastsettes under henvisning til den tidsveide konsentrasjon av luftbåret asbeststøv, alminnelig uttrykt ved en åtte-timers dag og en 40-timers uke, og til en anerkjent metode for stikkprøving og måling.

(2) Eksponeringsgrensene bør med visse mellomrom gjennomgås og oppdateres i lys av teknologiske fremskritt og utviklingen på det tekniske og medisinske område.

23. Installasjoner, ventilasjonssystemer, maskiner og verneanordninger for kontroll med asbeststøv bør regelmessig undersøkes og holdes i god funksjonsdyktig stand.

24. Arbeidsplasser bør rengjøres ved en risikofri metode så ofte som er nødvendig for å forebygge oppsamling av asbeststøv på overflater. Bestemmelsene i konvensjonen om sikkerhet ved bruk av asbest, 1986, og denne rekommendasjon bør gjelde for rengjøringspersonalet.

25. (1) Når det ikke er mulig å forebygge eller kontrollere farer som skyldes luftbåret asbeststøv på annen måte, bør arbeidsgiveren fremskaffe, vedlikeholde og om nødvendig erstatte, uten omkostninger for

Om den 72. internasjonale arbeidskonferanse i Genève 1986.

arbeidstakerne, fullgodt beskyttende åndedrettsutstyr og spesielle klær slik det måtte passe. I slike situasjoner bør arbeidstakerne pålegges å bruke slikt utstyr.

(2) Beskyttende åndedrettsutstyr bør være i samsvar med normer fastsatt av ansvarlig myndighet og kan bare brukes som er tilleggsutstyr eller som et midlertidig eller ekstraordinært tiltak eller en nødsforanstaltning, og ikke som et alternativ til teknisk kontroll.

(3) Når bruk av åndedrettsutstyr er påkrevet, bør det sørges for fyldestgjørende hvilepauser i egnede hvilerom, under hensynstagen til den fysiske belastning som bruk av slikt utstyr medfører.

26. (1) Der hvor arbeidstakernes personlige klær kan bli forurenset av asbeststøv, bør arbeidsgiveren i samsvar med nasjonale lover og forskrifter og i samråd med arbeidstakernes representanter, og uten omkostninger for arbeidstakeren, skaffe til veie hensiktsmessige arbeidsklær som ikke bør brukes utenfor arbeidsplassen.

(2) Arbeidsgivere bør gi arbeidstakere fyldestgjørende opplysninger i en egnet form om helsefarene som deres familier eller andre kan bli utsatt for dersom de tar med seg hjem klær som er forurenset av asbeststøv.

(3) Håndtering og rengjøring av brukte arbeidsklær og spesielle verneklær bør utføres under kontrollerte forhold, slik det kreves av vedkommende myndighet, for å forebygge frigjøring av asbeststøv.

27. (1) For arbeidstakere som eksponeres for asbest bør det stilles til rådighet passende dobbelte omkleddingsrom, vaskemuligheter, dusjer og hvilerom.

(2) Det bør i samsvar med nasjonal praksis, gis tilstrekkelig tid, til å skifte, dusje eller vaske seg etter arbeidsskiftet, innenfor arbeidstiden.

28. (1) I samsvar med nasjonal lov og praksis bør arbeidsgivere fjerne avfall som inneholder asbest på en måte som ikke utgjør en helsefare for vedkommende arbeidstakere, inklusive de som håndterer asbesetavfall, eller for befolkningen i nærheten av foretaket.

(2) Ansvarlig myndighet og arbeidsgiverne bør iverksette hensiktsmessige tiltak for å sikre at det omkringliggende miljø ikke blir forurenset av asbeststøv fra arbeidsplassen.

IV Overvåking av arbeidsmiljøet og arbeidstakeres helse

29. Etter ansvarlig myndighets bestemmelse bør arbeidsgiveren sørge for systematisk overvåking av konsentrasjonen av luftbåret asbeststøv på arbeidsplassen og av varigheten og nivået av arbeidstakernes eksponering for asbest, samt for overvåking av arbeidstakernes helse.

30. (1) Nivået av arbeidstakernes eksponering for asbest bør måles eller beregnes som tidsveide gjennomsnittskonsentrasjoner for en særskilt referanseperiode.

(2) Prøvetaking og måling av konsentrasjonen av luftbåret asbeststøv bør utføres av kvalifisert personale og ved metoder som er godkjent av ansvarlig myndighet.

(3) Hyppigheten og omfanget av prøvetaking og måling bør stå i forhold til risikograden, til endringer i arbeidsprosessene eller andre relevante forhold.

(4) Ved vurdering av risikoen, bør ansvarlig myndighet ta i betraktning den risiko som asbestfibre i alle størrelser representerer.

31. (1) For å forebygge sykdom og funksjonssvekkelse som har sammenheng med eksponering for asbest, bør alle arbeidstakere som er satt til arbeid som medfører eksponering for asbest, gjennomgå passende –

- (a) medisinsk undersøkelse forut for tildeling av arbeidsoppgaven,
- (b) periodiske medisinske undersøkelser med hensiktsmessige mellomrom,
- (c) prøver og undersøkelser forøvrig, særlig røntgenfotografering av brystet og prøver på lungefunksjoner, som kan være nødvendige for å føre tilsyn med deres helsetilstand i forhold til yrkesfaren og for å identifisere tidlige tegn på sykdom forårsaket av asbest.

(2) Intervallet mellom medisinske undersøkelser bør bestemmes av ansvarlig myndighet, idet det tas hensyn til eksponeringsnivået og arbeidstakernes helsetilstand i forhold til yrkesfaren.

(3) Ansvarlig myndighet bør sørge for at skritt blir tatt, i samsvar med nasjonal lov og praksis, for at arbeidstakere kan fortsette å gjennomgå hensiktsmessige medisinske undersøkelser også etter at et oppdrag som medfører eksponering for asbest er bragt til avslutning.

(4) De undersøkelser og prøver som er forutsatt i underpunkt (1) og (3) ovenfor, bør så langt som mulig utføres i arbeidstiden og bør være uten omkostninger for arbeidstakeren.

(5) Når resultatene av medisinske undersøkelser avdekker kliniske eller prekliniske virkninger, bør tiltak iverksettes for å forebygge eller redusere eksponering av vedkommende arbeidstakere og for å forebygge ytterligere forverring av deres helse.

(6) Resultater av medisinske undersøkelser bør benyttes for å fastsette helsetilstand når det gjelder eksponering for asbest og bør ikke brukes til forskjellsbehandling av arbeidstakeren.

(7) Resultatene av medisinske undersøkelser bør brukes som hjelp til å plassere arbeidstakeren i et arbeid som er forenlig med vedkommendes helsetilstand.

(8) Arbeidstakere som er underkastet helsetilsyn bør ha –

- (a) rett til fortrolighet når det gjelder personlige og medisinske opplysninger,
- (b) rett til fullstendige og detaljerte forklaringer på siktemålet for og resultatene av dette tilsynet,
- (c) rett til å nekte medisinske inngrep som krenker vedkommendes legemlige integritet.

32. Arbeidstakere bør underrettes på en fyldestgjørende og hensiktsmessig måte, i samsvar med nasjonal praksis, om resultatene av de medisinske undersøkelser og gis individuelt råd angående deres helse i forhold til deres arbeid.

33. Når helseovervåking har avdekket en yrkessykdom som skyldes asbest, bør ansvarlig myndighet underrettes i samsvar med nasjonal lov og praksis.

34. Når fortsatt tilknytning til arbeid som medfører eksponering for asbest frarådes av medisinske grunner, bør det gjøres anstrengelser i samsvar med nasjonale forhold og praksis, for å gjøre vedkommende arbeidstakere i stand til å opprettholde sine inntekter på annen måte.

35. Nasjonale lover eller forskrifter bør, i samsvar med konvensjon nr. 121 om yrkesskadetrygd av 1964, gjøre det mulig å gi erstatning til arbeidstakere som pådrar seg en sykdom eller får en funksjonssvekkelse som har sammenheng med yrkeseksponering for asbest.

36. (1) Opptegetninger fra overvåkingen av arbeidsmiljøet bør oppbevares i en periode på ikke mindre enn 30 år.

(2) Opptegetninger fra overvåkingen av eksponering av arbeidstaker såvel som de deler av de medisinske journaler som gjelder helsefaktorer forårsaket av eksponering for asbest, samt røntgenbilder av bry-

stet, bør oppbevares i en periode på ikke mindre enn 30 år etter at et oppdrag som medfører eksponering for asbest er bragt til opphør.

37. De berørte arbeidstakere, deres representanter og tilsynstjenestene bør ha adgang til opptegnelsene fra overvåkingen av arbeidsmiljøet.

38. I tilfelle av at et foretak opphører, eller at en arbeidstakers arbeidsforhold opphører, bør opptegnelser og opplysninger som oppbevares i samsvar med punkt 36 ovenfor deponeres i samsvar med instruks fra ansvarlig myndighet.

39. I samsvar med Treparts-prinsipperklæringen om flernasjonale selskaper og sosialpolitikk, vedtatt av styret for det internasjonale arbeidsbyrået, bør et nasjonalt eller flernasjonalt selskap med mer en ett foretak, pålegges å iverksette, uten forskjellsbehandling, sikkerhetstiltak med sikte på å forebygge og kontrollere helsefarer som skyldes yrkeseksponering for asbest og med sikte på å verne arbeidstakerne mot slike farer i alle dets foretak, uten hensyn til hvilket sted eller land de ligger i.

V. Opplysning og utdanning

40. Ansvarlig myndighet bør treffe tiltak til å gi opplæring av og informasjon til alle berørte personer når det gjelder forebygging av og kontroll med og vern mot helsefarer som skyldes yrkeseksponering for asbest.

41. Ansvarlig myndighet bør i samråd med de mest representative av de berørte arbeidsgiver- og arbeidstakerorganisasjoner, utarbeide egnede veiledninger i undervisning av arbeidsgivere, arbeidstakere og andre.

42. Arbeidsgivere bør sørge for at arbeidstakere som har lett for å bli eksponert for asbest, får, uten omkostninger og på et språk og en måte som de lett forstår, periodisk opplæring i og rettleiding om tiltak som er tenkt å forebygge og kontrollere eksponering for asbest, særlig om riktig arbeidsrutiner som forebygger og kontrollerer dannelse og frigjøring av asbest i luften og om bruk av allment og personlig verneutstyr som er stilt til rådighet for arbeidstakerne.

43. Utdanningstiltak bør rette oppmerksomheten mot den særlige helsefare for arbeidstakere som skyldes kombinasjonen røyking og eksponering for asbest.

44. Arbeidsgiver- og arbeidstakerorganisasjoner bør ta positive skritt til å samarbeide om og bidra til programmer for opplæring, opplysning, forebygging, kontroll og vern vedrørende yrkesmessige farer som skyldes eksponering for asbest.

